

Številka: 007-1/2008/2
Datum: 4. 1. 2008

Gospa
Zofija Mazej Kukovič, ministrica
Ministrstvo za zdravje
Štefanova 5

1000 Ljubljana

Zadeva: Predhodno mnenje na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju EVA: 2008–2711– 0038

Spoštovani!

V skladu z vašim zaprosilom in na podlagi 1. odstavka 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, uradno prečiščeno besedilo, št. 94/07, v nadaljevanju ZVOP-1) vam posredujemo stališče Informacijskega pooblaščenca (v nadaljevanju: Pooblaščenec) z vidika njegovih pristojnosti glede ustavno zagotovljenega varstva osebnih podatkov na Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju EVA: 2008–2711–0038 (v nadaljevanju: predlog zakona).

Kot je pooblaščenec opozoril že v svojem mnenju glede Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osebni izkaznici EVA: 2007–1711– 0024, bi predlagana širitev kroga elektronskih osebnih dokumentov za uveljavljanje pravic iz obveznega in prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja z vidika potrem po strožjem varstvu občutljivih osebnih podatkov, ki se obdelujejo na področju zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, in preprečevanja njihovih zlorab zahtevala resen premislek ter predvsem bistveno strožja merila zavarovanja, ki v tudi predlaganem osnutku predloga zakona niso opredeljeni. Pooblaščenec je prepričan, da se ministrstvo za zdravje zaveda pomena in resnosti takšne širitve dostopanja do zbirk, ki vsebujejo občutljive osebne podatke. Posledica zgoraj omenjenega novega namena uporabe osebne izkaznice bo namreč dejansko tudi avtomatska povezljivost evidence o izdanih osebnih izkaznicah in evidence zavoda za zdravstveno zavarovanje. Tovrstno povezovanje temeljnih nacionalnih zbirk pa pomeni centralizacijo zbirk in ne decentralizacije. Slednja je (kot je že večkrat opozoril Pooblaščenec) še posebej, ko gre za zbirke, ki vsebujejo občutljive osebne podatke, varnejša in primernejša z vidika preprečevanja napak ali možnih zlorab.

K 1. členu

Pooblaščenec najprej opozarja, da niti v obrazložitvi niti v besedilu predloga zakona niso jasno obrazloženi razlogi, ki bi z vidika ustavno zagotovljenega načela sorazmernosti in varstva osebnih podatkov utemeljevali potrebo po širitvi uporabe osebne izkaznice tudi za uveljavljanje storitev s področja zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. V uvodni obrazložitvi sta namreč kot razloga zanjo navedena le argumenta zmanjševanja

administrativnih ovir pri uporabi zdravstvenih storitev ter zmanjšanje števila osebnih dokumentov, ki jih morajo državljani Republike Slovenija nositi s seboj zato, da dokazujejo svojo identiteto pri uveljavljanju določenih pravic. Argumenta pa nikjer nista ustrezno obrazložena in utemeljena.

Ustava Republike Slovenije v drugem odstavku 15. člena jasno določa, da je z zakonom mogoče predpisati način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kadar tako določa ustava, ali če je to nujno zaradi same narave posamezne pravice ali svoboščine. Varstvo osebnih podatkov v povezavi s 15. členom Ustave RS opredeljuje 38. člen Ustave RS. Vsaka obdelava osebnih podatkov pomeni poseg v ustavno človekovo pravico do varstva osebnih podatkov. Poseg v to pravico pa je dopusten le, če je v zakonu natančno in določno opredeljeno, kateri osebni podatki se smejo obdelovati in v kakšen namen se smejo obdelovati. Pri tem mora biti namen obdelave osebnih podatkov ustavno dopusten, pri obdelavi osebnih podatkov pa se mora spoštovati načelo sorazmernosti tako, da se smejo obdelovati le tisti osebni podatki, ki so primerni in nujno potrebni za uresničitev zakonsko opredeljenega namena. Ob tem ZVOP-1 posebej varuje občutljive osebne podatke, med katere sodijo tudi podatki o zdravstvenem stanju. Pri varstvu osebnih podatkov torej ni mogoče izhajati iz premise, da je dovoljeno vse, kar ni izrecno prepovedano.

Uveljavljanje pravic s področja zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja v Republiki Sloveniji je že mogoče s kartico zdravstvenega zavarovanja, ki je edini veljavni elektronski osebni dokument za uveljavljanje teh pravic. Kot izhaja iz 7. člena Pravilnika o kartici zdravstvenega zavarovanja (Ur. l. RS, št. 38/02 in 54/05, v nadaljevanju Pravilnik) so v mikroprocesorju, ki ga vsebuje obstoječa kartica zdravstvenega zavarovanja (in bi ga ob uveljavitvi sprememb, predlaganih v predlogu zakona, vsebovala tudi osebna izkaznica), vpisani naslednji podatki: podatki o zavarovani osebi (številka zavarovane osebe, številka izvoda kartice, oznaka zavarovalnice, pri kateri ima zavarovana oseba sklenjeno prostovoljno zdravstveno zavarovanje, ime in priimek zavarovane osebe, spol, rojstni datum, naslov, poklic, ki ga zavarovana oseba opravlja, obvezno zdravstveno zavarovanje v celoti, tip zavarovane osebe); podatki o zavezancu za prispevek; podatki o zdravstvenih zavarovanjih; podatki o osebnih zdravnikih; podatki o opredelitvi glede prostovoljnega darovanja organov in tkiv za transplantacijo in datum opredelitve; podatki o prejetih medicinskih pripomočkih; podatki o zdravilih izdanih na zeleni recept; podatki o težkih alergijskih reakcijah; podatki o preobčutljivostnih reakcijah po zdravilih; ter drugi podatki, ki jih določajo veljavni predpisi s področja obveznega zdravstvenega zavarovanja. V prvi vrsti se zato ob odločanju glede širitve uporabe osebne izkaznice (glede na siceršnji namen uporabe osebne izkaznice, ki je bistveno širši od namena uporabe kartice zdravstvenega zavarovanja) postavlja predvsem vprašanje dejanske potrebe takšne širitve in s tem povezanega 'odpiranja' zbirke občutljivih osebnih podatkov, do katerih je bilo doslej mogoče dostopati le s oziroma na kartici zdravstvenega zavarovanja.

Pooblaščenec zato opozarja, da bi moral biti takšen poseg z vidika meril za zagotavljanje ustrezne ravni varstva osebnih podatkov, predvsem z vidika načela sorazmernosti, preprečevanja t.i. funkcionalne nenadzorovane širitve uporabe osebnih podatkov (ang. function creep) in zlorab temeljito premišljen in argumentiran. Zakon, ki bi takšno širitev opredeljeval, pa bi moral vsebovati tudi določila o mehanizmih dejanskega zagotavljanja varstva osebnih podatkov v zvezi s takšno širitvijo namena. Ob tem praksa potrjuje, da je mogoče, ko gre za tako pomembne nacionalne zbirke z občutljivimi osebnimi podatki, le z decentralizacijo zbirke dejansko zagotoviti učinkovito varstvo osebnih podatkov v njih in preprečitev t.i. *function creep* ter zlorabe.

Pooblaščenec ugotavlja, da niti iz besedila predloga zakona in njegove obrazložitve niti iz besedil predloga zakona o spremembi zakona o osebni izkaznici ne izhaja, da bi bilo tem zahtevam zadoščeno in da bi bilo torej takšno poseganje v zasebnost posameznikov smiselno in legitimno. Zato po mnenju Pooblaščenca te določbe predloga zakona z vidika skladnosti s 15. in 38. členom Ustave RS ne zdržijo zahtev ustavno opredeljenih standardov varstva osebnih podatkov.

Pooblaščenec v tej fazi torej takšni »združeni kartici« odločno nasprotuje in zato predlaga, da se 1. člen predloga zakona, ki se nanaša na spremembo 78. člena zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, črta.

Predlagamo, da navedeno pripombo upoštevate in se vam obenem zahvaljujemo za trud in prizadevanje, ki ste ga in ga še boste vložili v rešitev oziroma izboljšavo predloga zakona.

S spoštovanjem,

Informacijski pooblaščenec:
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka

Vročiti:

- Naslovníku navadno in po elektronski pošti na gp.mz@gov.si in helena.petek-kos@gov.si
- Arhiv, tu.

V vednost:

- Ministrstvo za pravosodje - gp.mp@gov.si, peter.pavlin@gov.si